

คำกล่าวเปิดงาน โดย ซินเธีย เวลีโก้

ผู้แทนประจำภูมิภาคของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติ สำนักงานระดับ
ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เนื่องในกิจกรรมสาธารณะวันรำลึกถึงเหยื่อของการสูญหายโดยถูกบังคับ¹ ในหัวข้อ

“นักปกป้องสิทธิมนุษยชนและการบังคับสูญหายความยุติธรรม”

วันพุธที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2560 ณ อาคารอนุสรณ์ สำนักงานกลางนักเรียนคริสเตียน กรุงเทพฯ

เรียน คุณพิณนภา พุกษาพรรณ ภรรยาคุณพลละจี หรือบิลลี่ รักจงเจริญ

คุณอังคณา นีละไพจิตร ภรรยาคุณสมชาย นีละไพจิตร

แพทย์หญิง คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ คณะกรรมการปฏิรูปแห่งชาติ

แขกผู้มีเกียรติจากองค์กรภาคประชาสังคม องค์กรทางทหาร และกระทรวงการต่างประเทศ

ท่านสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษ ดิฉันใคร่ขอกล่าวต้อนรับทุกท่านเข้าสู่กิจกรรมที่สำคัญเพื่อระลึกถึงเหยื่อและครอบครัวของ
เหยื่อจากการสูญหายโดยถูกบังคับ เรามาอยู่ร่วมกันในวันนี้เพื่อแสดงออกซึ่งความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการสนับสนุน
เหยื่อทุกคนและทุกครอบครัวของผู้สูญหายโดยถูกบังคับ

การสูญหายโดยถูกบังคับ ไม่ใช่เพียงอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในอดีต อีกทั้งยังมีไซปรัสการณที่เกิดขึ้นเฉพาะประเทศใด
ประเทศหนึ่ง หรือภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่งโดยเฉพาะ แต่การสูญหายโดยถูกบังคับเป็นปัญหาระดับโลก และเป็นที่น่าเสียใจ
ที่การสูญหายโดยถูกบังคับยังคงดำเนินอยู่ต่อไปด้วยการลายนวลผู้กระทำความผิดอย่างสมบูรณ์แบบโดยรัฐบาลทุก
ภูมิภาคของโลก ในปัจจุบัน การสูญหายโดยถูกบังคับมิได้ถูกนำมาใช้เฉพาะในช่วงระหว่างความขัดแย้ง หรือระหว่างการ
ริเริ่มการต่อต้านการก่อการร้ายเท่านั้น แต่รูปแบบใหม่ (ของการสูญหายโดยถูกบังคับ) ชี้ให้เห็นว่า การสูญหายโดยถูก
บังคับถูกนำมาใช้มากขึ้นกับฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง นักปกป้องสิทธิมนุษยชน สื่อมวลชน และบุคคลผู้ซึ่งวิพากษ์วิจารณ์
รัฐบาลและนโยบายของรัฐบาล การสูญหายโดยถูกบังคับยังถูกนำมาใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการสร้างความหวาดกลัว ไม่
เพียงแต่เฉพาะกับครอบครัวของเหยื่อ เพื่อนพ้อง ผู้ร่วมงาน แต่กับสังคมวงกว้างทั้งหมดด้วย

อนุสัญญาว่าด้วยการปกป้องบุคคลทุกคนจากการสูญหายโดยถูกบังคับของสหประชาชาติ เป็นกรอบกฎหมายที่มี
ความสำคัญยิ่งยวดในการต่อสู้เพื่อยุติการการสูญหายโดยถูกบังคับ อย่างไรก็ตาม จนถึงขณะนี้ มีเพียง 57 ประเทศเท่านั้น
ที่ลงนามให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาฯ ในวาระวันแห่งการรำลึกถึงเหยื่อของการสูญหายโดยถูกบังคับสากลของ

¹ คำว่า Enforced Disappearance แปลตามสำนวนการแปลที่ใช้ในอนุสัญญาว่าด้วยการสูญหายโดยถูกบังคับ ของกระทรวงยุติธรรม

สหประชาชาติ สำนักงานฯ ของเราจึงได้เปิดตัวโครงการรณรงค์เพื่อเพิ่มจำนวนประเทศที่ลงนามให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาฯ เป็นสองเท่าภายในปีค.ศ. 2022 (พ.ศ.2565) ดิฉันใคร่ขอเชิญชวนทุกท่านสนับสนุนโครงการรณรงค์นี้ และเพื่อกระตุ้นให้ทุกรัฐบาลของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ลงนามให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาฯ ฉบับนี้

ในประเทศไทย คณะทำงานว่าด้วยการบังคับสูญหายหรือการสูญหายโดยไม่สมัครใจของสหประชาชาติ (The UN Working Group on Enforced Disappearances) ได้บันทึกกรณีการบังคับสูญหายในประเทศไทยไว้ถึง 82 กรณี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 (หรือพ.ศ. 2523) ในจำนวนดังกล่าว รวมกรณีที่น่าความน่าปกป้องสิทธิมนุษยชน สมชาย นีละไพจิตร สูญหายโดยถูกบังคับเมื่อปีพ.ศ. 2547 และนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยง พอลละจี “บิลลี่” รักจงเจริญ สูญหายโดยถูกบังคับเมื่อปีพ.ศ. 2557 ซึ่งทั้งสองกรณีเป็นกรณีที่เป็นสัญลักษณ์และต่างเป็นกรณีที่เน้นย้ำถึงความท้าทายที่เหยื่อและครอบครัวของพวกเขาและรวมถึงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องเผชิญ ทั้งสองกรณีนี้ยังตอกย้ำถึงภาวะสูญญากาศทางกฎหมายซึ่งทั้งนโยบายและกระบวนการยุติธรรมของไทยยังไม่สามารถที่จะสถาปนาความจริงและยังไม่สามารถนำความยุติธรรมมายังกรณีที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ ทั้งนี้ ความท้าทายที่ต้องเผชิญในการสถาปนาความจริงและความยุติธรรมในกรณีการสูญหายโดยถูกบังคับ ได้แก่

1. กระบวนการสืบสวนสอบสวนตั้งแต่ขั้นแรกจนตลอดกระบวนการปราศจากความโปร่งใส
2. การสูญหายโดยถูกบังคับไม่เป็นความผิดทางกฎหมายอาญาอันสร้างความยากลำบากให้แก่ครอบครัวของเหยื่อในการริเริ่มขั้นตอนตามกฎหมาย และยากลำบากสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรับเรื่องร้องเรียนและการตั้งข้อกล่าวหา และ
3. ครอบครัว (ของเหยื่อ) ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการแทนในฐานะโจทก์ร่วมในกรณีการสูญหายโดยถูกบังคับ ทำให้ไม่มีความเป็นไปได้เลยที่ครอบครัวจะมีส่วนร่วมในกระบวนการตามกฎหมาย

หากว่าเหยื่อและครอบครัวของพวกเขา รู้สึกว่ารัฐบาลไม่ได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเพียงพอที่จะเปิดเผยชะตากรรมของผู้สูญหายโดยถูกบังคับ สิ่งนี้จะเป็นดั่งผลสะท้อนระบบยุติธรรมด้วย รัฐบาลไทยต้องจัดการปัญหานี้โดยเร่งด่วน และรีบรุดลงนามให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาว่าด้วยการปกป้องบุคคลทุกคนจากการสูญหายโดยถูกบังคับของสหประชาชาติเป็นก้าวแรก

คณะทำงานของสหประชาชาติว่าด้วยการสูญหายโดยถูกบังคับ (The UN Working Group on Enforced Disappearances) และข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้กระตุ้นให้รัฐบาลไทยพยายามอย่างต่อเนื่องด้วยความเด็ดเดี่ยวในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับชะตากรรมของผู้สูญหายโดยถูกบังคับ เพื่อที่จะสถาปนาความจริงและนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติแข่งขันที่จะปกป้องสิทธิของของครอบครัวผู้สูญหายโดยถูกบังคับ นั่นก็คือสิทธิที่จะรับทราบความจริงเกี่ยวกับการสูญหายโดยถูกบังคับของเครือญาติและรวมทั้งสิทธิในการรับทราบความก้าวหน้าและผลการสืบสวนสอบสวน

ประเทศไทยได้ให้คำมั่นสัญญาบนเวทีนานาชาติหลายต่อหลายครั้งว่าจะจัดการกับปัญหาการสูญหายโดยถูกบังคับ เมื่อเดือนมีนาคม ศกนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติว่าจะให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยการปกป้องบุคคลทุกคนจากการ

สูญหายโดยถูกบังคับของสหประชาชาติ แต่สถานนิติบัญญัติฯ กลับมีมติไม่รับร่างกฎหมายที่จะทำให้การบังคับสูญหายเป็นอาชญากรรม

ดิฉันยังคงมีความเชื่อมั่นว่า ประเทศไทยสามารถทำให้คำมั่นสัญญากลายเป็นการปฏิบัติจริงได้ ด้วยการดำเนินมาตรการเชิงรูปธรรมในการปกป้องสิทธิที่จะได้รับทราบความจริง ความยุติธรรม และการเยียวยาในกรณีการสูญหายโดยถูกบังคับในภูมิภาคนี้ (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ – โดยผู้แปล) ยังมีการลงนามให้สัตยาบันในอนุสัญญาฯ น้อยมาก ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่ดีของประเทศไทยที่จะแสดงออกซึ่งจุดยืนเชิงศีลธรรมและกลายมาเป็นต้นแบบในประเด็นนี้ให้แก่อื่นๆ

มาตรการจำนวนหนึ่งที่ประเทศประเทศไทยสามารถปฏิบัติได้ ได้แก่ ผ่านกฎหมายที่มีความสมบูรณ์เรื่องการสูญหายโดยถูกบังคับตามมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชน ส่งคำเชิญเดินทางเยือนอย่างเป็นทางการไปยังคณะทำงานของสหประชาชาติว่าด้วยการสูญหายโดยถูกบังคับของสหประชาชาติ (The UN Working Group on Enforced Disappearances) และตั้งคณะสืบสวนสอบสวนกรณีอย่างรอบด้านจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) เพื่อให้ดำเนินการทบทวนอย่างสมบูรณ์ตามขั้นตอนสำหรับทุกกรณี มาตรการเหล่านี้จะช่วยเสริมความเข้มแข็งอย่างใหญ่หลวงให้กับกลไกภายในประเทศในการแก้ไขปัญหาการสูญหายโดยถูกบังคับอันสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน หากขั้นตอนรูปธรรมเหล่านี้ถูกนำมาปฏิบัติจริงย่อมถือได้ว่าเป็นความสำเร็จ ทั้งนี้ สำนักงานของเราขอแสดงความพร้อมที่จะสนับสนุนรัฐบาลในการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ที่ได้รับริเริ่มขึ้น

ในโอกาสที่เราจะร่วมกันแสดงความรำลึกถึงวันสำคัญวันนี้ ดิฉันใคร่ขอกล่าวเน้นย้ำว่า สำนักงานฯ ของเราจะทำงานกับทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกับครอบครัวของผู้สูญหายโดยถูกบังคับเพื่อแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับชะตากรรมของบุคคลผู้เป็นที่รักของพวกเขา เราจะสนับสนุนครอบครัวและเพื่อนของผู้สูญหายโดยถูกบังคับอย่างต่อเนื่องบนหนทางอันเจ็บปวดเพื่อแสวงหาความจริงและความยุติธรรมให้แก่กรณีเหล่านี้

ทุกท่าน

วันนี้ เราจะได้รับฟังผู้เชี่ยวชาญ ตัวแทนของรัฐบาล และรวมทั้งครอบครัวของผู้สูญหายโดยถูกบังคับเพื่อนำไปสู่การดำเนินการสืบสวนสอบสวนอย่างมีประสิทธิภาพในกรณีการสูญหายโดยถูกบังคับ ดิฉันหวังว่าการพูดคุยในวันนี้จะนำทางเราทุกคนไปสู่การแสวงหาความจริงและความยุติธรรมในกรณีเหล่านี้

ดิฉันใคร่ขอถือโอกาสนี้ แสดงความทราบบ้างอย่างจริงจังต่อกระทรวงยุติธรรม แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล มูลนิธิผสานวัฒนธรรม สมาคมป้องกันการทรมาน สมาคมทนายความสิทธิมนุษยชน และเครือข่ายปฏิรูปที่ดินอีสาน สำหรับความร่วมมือไม่ร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมสำคัญนี้ เราทุกคนสามารถร่วมกันยุติการสูญหายโดยถูกบังคับในประเทศไทยได้

ดังเช่นที่ข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติกล่าวไว้ว่า “ไม่มีผู้หญิง ผู้ชาย หรือเด็กคนใดสมควรถูกลบออกไปจากหน้าแผ่นดิน”

ดิฉันขออวยพรให้การอภิปรายประสบความสำเร็จและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุกท่าน

ขอบคุณมากค่ะ